

SRBIJA: DA LI JE NA POMOLU POZITIVNIJI ODNOS PREMA MKSJ-u?

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Ukoliko na majskim izborima pobjede proevropske snage, saradnja Srbije sa Hagom bi mogla biti poboljšana.

Iako je politička kriza, koja je u Srbiji usledila nakon što je Kosovo proglasilo nezavisnost, dovela do toga da saradnja s Haškim tribunalom ne deluje preterano izgledno, pad vlade bi se na duži rok mogao pokazati kao srećna okolnost.

Nakon što je premijer Vojislav Koštunica – gnevan zbog toga što su evropske države priznale Kosovo – odbio da nastavi politiku evropskih integracija, predsednik Boris Tadić je ove sedmice raspustio parlament Srbije i raspisao nove izbore.

A osetljivost javnosti, kada je o Kosovu reč, dostiže vrhunac. Protekle je sedmice glavni tužilac Haškog tribunala, Serž Bramerc (Serge Brammertz) – zbog uličnih protesta koji su usledili po proglašenju nezavisnosti 17. februara – bio prinuđen da otkáže svoju prvu zvaničnu posetu Beogradu.

Po rečima direktora organizacije „Balkan Trust for Democracy“, Ivana Vejvode, malo je verovatno da će vidljive saradnje sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) biti pre okončanja parlamentarnih izbora, koji su zakazani za 11. maj.

„Biće neophodno napraviti vladu, bilo kakvu vladu, da bi se video napredak u tom pogledu“, izjavio je on za IWPR.

„Kada je reč o velikim hapšenjima, ne verujem da će se išta slično desiti pre izbora nove vlade.“

Pad vlade usledio je u prelomnom trenutku za Tribunal, koji nastoji da ubedi Beograd da dvojicu bosanskih Srba osumnjičenih za ratne zločine – Ratka Mladića i Radovana Karadžića – izruči pre 2010., kada bi sud trebalo da bude zatvoren.

Dvojica bivših lidera bosanskih Srba optužena su za organizovanje genocida u Srebrenici, gde je 1995. godine ubijeno preko 8,000 bošnjačkih muškaraca i dečaka.

Evropske su države, predvođene Belgijom i Holandijom, blokirale svaku tešnju saradnju Srbije i Evropske Unije, sve dok pomenuta dvojica optuženika ne budu uhapšena.

„Želimo jasno da poručimo kako više nikada na evropskom tlu neće biti dopušten genocid“, izjavio je za IWPR holandski ministar inostranih poslova Maksim Verhagen (Maxime Verhagen).

„Moramo primenjivati evropske vrednosti i standarde. Pogotovo je to važno ukoliko želimo tešnje veze s novim članicama Evropske Unije.“

No, pošto se Srbija bliži izborima koji se doživljavaju kao opredeljivanje za evropsku budućnost ili za prekid veza sa svih 27 država tog saveza, čini se da je ostvarenje dugoročne i efikasne saradnje s Tribunalom malo verovatno.

„U Srbiji još uvek pokušavaju da shvate da li uopšte žele ili ne žele da se priključe EU-u, tako da sam siguran da je saradnja pala još niže na njihovom spisku prioriteta, ako je ikada i bila u vrhu“, izjavila je za IWPR Param-Prit Sing (Param-Preet Singh) iz Međunarodne organizacije za zaštitu ljudskih prava (Human Rights Watch, HRW).

Čini se da mogućnost saradnje s Beogradom u pronalaženju i hvatanju begunaca zavisi od toga da li će u maju biti izabrana proevropska vlada. Po modelu koji nalikuje februarskim predsedničkim izborima, srpski su birači podeljeni između dve glavne opcije: proevropske Demokratske stranke (DS) i Koštuničinog nacionalističkog bloka, koji želi raskid sa EU-om zbog toga što su članice te organizacije priznale nezavisnost Kosova.

Mnogi Srbi Kosovo doživljavaju kao kulturni i istorijski zavičaj, a samostalnost tog pretežno albanskog područja smatraju povredom međunarodnog prava.

„Na unutrašnjem planu, predstoji nam direktan sukob između proevropskog i patriotskog bloka. To će ići teže [u odnosu na predsedničke izbore], pošto je u međuvremenu Kosovo proglasilo nezavisnost“, kaže Jelica Minić, bivša potpredsednica Evropskog pokreta u Srbiji.

No, uprkos javnih nereda zbog gubitka Kosova, postoji nada da će evropska budućnost Srbije i mogućnost pune saradnje s Tribunalom biti oživljeni.

„Proritet građana Srbije jeste kvalitet života, nezavisno od toga kako se osećaju zbog kosovske situacije“, izjavila je za IWPR Svetlana Logar, politička analitičarka iz Beograda.

Srbija trenutno 60 procenata svoje trgovinske razmene obavlja sa zemljama članicama EU-a, i okružena je zemljama koje se kreću u pravcu evropskih integracija.

„Mnogim ljudima je teško zbog kosovske situacije i proglašenja nezavisnosti, ali na pitanje o tome da li Srbija treba da prekine diplomatske odnose ili produži u pravcu EU-a, oni odgovaraju da se protive bilo kakvoj izolaciji“, kaže Logareva.

Za to vreme, EU se još uvek nada da će Srbija rešiti svoje unutrašnje probleme i okrenuti se Briselu. Ona je pripremila planove, koje tek treba da odobre države članice, o ponudi čitavog paketa mera, uključujući liberalizaciju viznog režima i investicije u saobraćajnu infrastrukturu.

„Spremni smo da se pokrenemo čim Srbija bude spremna da učini isto“, kazao je u Beogradu evropski komesar za proširenje Oli Ren (Olli Rehn).

Čak i vlade Holandije i Belgije bile su zadovoljne time što je EU prošlog meseca ponudila politički dijalog

Srbiji, sa ciljem da prvi koraci ka članstvu budu učinjeni čim se begunci nađu u Hagu.

„Značenje te ponude bilo je da se srpskom narodu jasno stavi do znanja da je budućnost Srbije, po našem mišljenju, u Evropi i Evropskoj Uniji“, izjavio je Verhagen za IWPR.

No, iako je Koštuničina vlada odbila taj sporazum, Jelica Minić smatra da su takve ponude EU-a od presudne važnosti ukoliko se Srbiju želi ohrabriti da odabere evropsku budućnost. Ona kaže da Koštunica ne bi odbio dijalog da je EU delovala iskrenije i da ga nije ponudila u poslednji čas, uoči odlučujućeg drugog kruga predsedničkih izbora.

„Ponude su stigle prekasno, tokom predsedničkih izbora, a to nije najbolje vreme za tako nešto. Da su se desile ranije, čak bi i g. Koštunica reagovao drugačije“, smatra Minićeva.

„Srbija se oseća kao gubitnik, kao da je stalno u ulozi lošeg momka . . . i da ne postoji stvarna, iskrena spremnost od strane EU-a da integriše Srbiju. To je osećanje frustracije.“

Ovoga puta proevropske snage u Srbiji tokom parlamentarnih izbora očekuju „veoma pažljivu, veoma delikatnu politiku“ EU-a – kaže Minićeva.

„Imajući u vidu da je Srbija neprekidno u središtu pažnje [EU-a], problem je praktična primena ili buduća vizija, a ne strateška orijentacija“, izjavio je Vejvoda.

U međuvremenu, kada je reč o Hagu, Singova smatra da Bramerc – sve dok Srbija ne odluči da nastavi evropske integracije – malo toga može da učini u pravcu poboljšanja saradnje.

„Oni su toliko usredsređeni na to šta će se dogoditi sa vladom da nikakva rasprava o saradnji ne bi bila previše produktivna zbog toga što je ulog mnogo veći“, kaže Singova.

„Ukoliko odluče da se okrenu EU-u, čim to budu učinili, ponovo će se moći uticati na njih . . . Pa će tada i saradnja s MKSJ-om zaista stići na dnevni red.“

Simon Jennings je izveštač IWPR-a iz Haga. Aleksandar Roknić je obučeni izveštač IWPR-a iz Beograda.

Location: Kosovo

Focus: Medunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/srbija-da-li-je-na-pomolu-pozitivniji-odnos>